

3-12/2022
CEB

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

Nr. 064-4458 din 1.08.2022

La nr. 312 din 19.07.2022

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege pentru modificarea articolului 1 din Legea nr.1527/1998 privind Zona Antreprenoriatului Liber - Parcul de Producție „Valkaneș”.

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.

Director adjunct

Vadim COJOCARU

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	1940
"03"	05 2022
Ora	

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO22/8116 din 29.07.2022

la proiectul de lege pentru modificarea articolului 1 din Legea nr. 1527/1998 privind Zona Antreprenoriatului Liber - Parcul de Producție „Valkaneș”

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul RM, iar autor nemijlocit este un deputat în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul, însoțit de nota informativă, a fost înregistrat și se regăsește pe pagina web oficială a Parlamentului, după cum urmează: <https://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/6141/language/ro-RO/Default>.

aspx.

Inițiativa întrunește exigențele prescrise de prevederile art.28 alin.(4) al Legii integrității nr.82 din 25 mai 2017 - pentru efectuarea expertizei anticorupție.

În procesul de promovare a proiectului, au fost respectate rigorile de asigurare a transparenței decizionale statuate de prevederile art.8 lit.b) al Legii nr.239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Potrivit notei informative a proiectului, finalitățile scontate ale acestuia sunt accelerarea dezvoltării social-economice a UTA Găgăuzia și a țării în ansamblu, precum și dinamizarea activității Zonei Antreprenoriatului Liber - Parcul de Producție „Valkaneș”.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Prevederile proiectului, promovează interesele agentului economic vizat de nota informativă a proiectului (*Luxali Development SRL*) - proprietar al terenului cu numărul cadastral 9601238042, cu suprafața de 2,0 ha.

Analiza operațională a activității agentului economic vizat, efectuată de către subdiviziunea specializată a CNA, inclusiv prin prisma activității persoanelor juridice afiliate acestuia, denotă indicatori modești de activitate a potențialului investitor. În contextul dat, se accentuează faptul că promovarea intereselor agentului economic vizat și facilitarea activității acestuia în cadrul regimurilor preferențiale specifice activității zonelor economice publice nu va fi în interesul public (în sensul prevăzut de prevederile Legii integrității nr.82 din 25 mai 2017), doar în condițiile realizării investiției preconizate (*“construirea a 60 000 m2 de clădiri industriale pe acest teritoriu, volumul de investiții planificat fiind de 240 000 000 MDL și crearea noilor locuri de muncă bine plătite”*).

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de *„nota informativă care cuprinde:*

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;*
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;*
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;*
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.*

Autorul a indicat în nota informativă aferentă proiectului:

- *denumirea autorului* proiectului actului normativ (elaborat de către un deputat în Parlamentul Republicii Moldova, în condițiile art.47 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr. 747/1996);
- *condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ* (i) crearea subzonei Comrat cu numărul cadastral 9601238042, cu suprafața de 50,3 hectare; ii) în procesul de activitate a Zonei Libere s-a constatat necoresponderea numerelor cadastrale cu suprafața terenurilor, terenul fiind

divizat anterior în mai multe terenuri, cu suprafață diferită, fiind imposibil comasarea terenurilor; *iii*) imposibilitatea dezvoltării teritoriului fără operarea modificărilor necesare în legislație și riscul stopării unor proiecte investiționale de interes național);

Potrivit autorului: *“Pentru necesitățile Parcului Industrial Comrat, de comun acord cu Primaria mun. Comrat și Ministerul Economiei, va reveni terenul cu suprafață de 14,9 ha.”* În acest context, se remarcă faptul că materialele dosarului nu au fost anexate documente justificative ce vizează acordul/poziția autorităților administrației publice locale vis-a-vis de subiect.

Ținând cont de deficiențele sesizate conform capitolului III al prezentului raport de expertiză anticorupție (ce vizează necoresponderea bunului imobil cu numărul cadastral 9601238042 cu suprafața 50,3 ha (vizat de pct.1 Art.I al proiectului) cu caracteristicile bunului înregistrat în RBI (registrul bunurilor imobile)), se remarcă faptul că deși este inerentă revizuirea a perimetrului ZEL Zonei Antreprenoriatului Liber - Parcul de Producție „Valkaneș”, procesul prenotat trebuie să asigure delimitarea cu certitudine a acestuia (potrivit datelor RBI) și acordul scris confirmat atât a autorităților administrației publice centrale, cât și a autorității administrației publice centrale responsabile de reglementarea ZEL/parcuri industriale. Subsidiar, se accentuează faptul că nota informativă trebuie să reflecte caracteristicile bunului imobil (nr.cadastral/proprietar/etc.), care urmează a fi atribuit *Parcului Industrial Comrat* în consecința adoptării amendamentului propus și revizuirii perimetrului ZEL Parcul de Producție „Valkaneș”.

- *principalele prevederi* ale proiectului și evidențierea elementelor noi (înlocuirea terenului cu numărul cadastral 9601238042, cu suprafața de 50,3 hectare, amplasat în municipiul Comrat, cu 3 terenuri, care se află în aceeași hotare, după cum urmează:

- terenul cu numărul cadastral 9601238042, cu suprafața de 2,0 hectare;
- terenul cu numărul cadastral 9601238148, cu suprafața de 22,44 hectare;
- terenul cu numărul cadastral 9601238049, cu suprafața de 10,96 hectare.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină *„e) fundamentarea economico-financiară”*. Autorul nu reflectă în conținutul notei informative a proiectului *aspectul financiar* (aprecierea necesității bugetării unor resurse financiare suplimentare întru realizarea prevederilor proiectului și cuantificarea acestora).

Conform exigențelor de tehnică legislativă stabilite de prevederile pct.5 al Anexei nr.1 la Legea cu privire la actele normative nr.100 din 22 decembrie 2017, nota informativă a proiectului, în mod indispensabil *descrie impactul economico-financiar, cu indicarea cheltuielilor (bugetare și nebugetare) necesare pentru implementarea prevederilor noului act normativ [...]*.

Coroborat cu concluziile analizei compartimentului I.5.1. al prezentului raport de expertiză anticorupție, se remarcă *întrunirea parțială* a exigențelor de tehnică legislativă statuate de prevederile art.30 lit.a)-f) al Legii cu privire la actele normative nr.100 din 22 decembrie 2017 și se recomandă autorului suplimentarea spectrului de argumente expus cu aspectele deficitare evidențiate supra.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative *„textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative,

în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]"

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Prevederile proiectului, nu conțin norme procedurale de reglementare a activității entităților publice/agenților publici.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

- 1 -
Art.I pct.1 Art. 1. – La articolul 1 din Legea nr. 1527/1998 privind Zona Antreprenoriatului Liber – Parcul de Producție „Valkaneș” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr. 36–37, art. 236), cu modificările și completările ulterioare, alineatul (2) se modifică și se completează după cum urmează: 1. La lit. d) textul “50,3 hectare” se înlocuiește cu “2 hectare”
Obiecții: Potrivit Băncii centrale de date a cadastrului bunurilor imobile, bunul imobil cu numărul cadastral 9601238042 cu suprafața 50,3 ha (vizat de pct.1 Art.I al proiectului) nu corespunde caracteristicilor bunului înregistrat în RBI. (registru bunurilor imobile). În acest context, se accentuează faptul că, deficiențele ce vizează crearea subzonei Comrat cu numărul cadastral 9601238042, cu suprafața de 50,3 hectare și nemijlocit suprafața terenurilor incluse în perimetrul ZEL Zona Antreprenoriatului Liber – Parcul de Producție "Valkaneș", au fost sesizate de către CNA (raportul de expertiză anticorupție ELO17/4243 din 22.06.2017), la etapa expertizei anticorupție a amendamentelor art.1 alin.(1) lit.d) al Legii privind Zona Antreprenoriatului Liber - Parcul de Producție "Valkaneș" nr.1527-XIII din 19 februarie 1998. Astfel, bunul imobil cu numărul cadastral 9601238042 (terenul pentru construcții cu suprafața 2,0ha și construcția cu nr.cadastral 9601238.042.01 cu suprafața de 9030,8m.p.), aparține cu drept de proprietate întreprinderii „Industrial Park Centrum” S.R.L. și este grevat în temeiul a 2 contracte de ipotecă încheiate cu

o instituție financiară bancară.

Totodată, apreciind prin prisma spectrului de argumente expus de către autor întru susținerea și justificarea inițiativei înaintate se remarcă faptul că potrivit autorului amendamentul a fost elaborat și este promovat inclusiv în contextul facilitării realizării investiției preconizate de către Compania Luxali Development („*există un interes sporit din partea investitorilor belgieni, Compania Luxali Development, care deja a devenit rezident a Zonei Libere Valkaneș, pentru a dezvolta hale industriale în parteneriat cu companii mari de producere din UE*”).

Se remarcă faptul că avansarea prin lege a intereselor individuale sau de grup, în detrimentul interesului general al societății recunoscut de stat în vederea asigurării bunăstării și dezvoltării ei poate determina legalizarea realizării prioritare a unor interese individuale/de grup, în pofida și în detrimentul intereselor altor subiecți de drept.

Potrivit datelor deschise <http://freezone-valcanes.md/ro/rezidentci/>, la moment, *Luxali Development* nu are statut de rezident al ZEL prenotat, iar analiza operațională a activității agentului economic vizat, efectuată de către subdiviziunea specializată a CNA inclusiv prin prisma activității persoanelor juridice afiliate acestuia, denotă indicatori modești de activitate a potențialului investitor. Circumstanțele în cauză, denotă incertitudine cu privire la finalitatea realizării investiției preconizate și interesului public general scontat.

Recomandări:

În context, se recomandă autorului evaluarea potențialului impact al amendării prevederilor proiectului asupra relațiilor contractuale ce vizează bunul imobil în speță și potențialul risc de periclitate a realizării investiției prenotate, cât și monitorizarea continuă a realizării acesteia întru asigurarea cu certitudine a faptului că promovarea intereselor agentului economic vizat și facilitarea activității acestuia în cadrul regimurilor preferențiale specifice activității zonelor economice libere nu va fi în interesul public.

Factori de risc:

- Promovarea intereselor contrar interesului public

Riscuri de corupție:

- Generale

IV. Concluzia expertizei

Potrivit notei informative a proiectului, finalitățile scontate ale acestuia sunt accelerarea dezvoltării social-economice a UTA Găgăuzia și a țării în ansamblu, precum și dinamizarea activității Zonei Antreprenoriatului Liber - Parcul de Producție „Valkaneș”.

Inițiativa întrunește exigențele prescrise de prevederile art.28 alin.(4) al Legii integrității nr.82 din 25 mai 2017 - pentru efectuarea expertizei anticorupție.

În procesul de promovare a proiectului, au fost respectate rigorile de asigurare a transparenței decizionale statuate de prevederile *art.8 lit.b)* al Legii nr.239-XVI din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional.

Nota informativă a proiectului a fost întocmită cu *întrunirea parțială* a exigențelor de tehnică legislativă statuate de prevederile art.30 al Legii cu privire la actele normative nr.100 din 22 decembrie 2017. În contextul dat, se recomandă autorului completarea spectrului de argumente expus cu aspectele deficitare evidențiate în compartimentul I.5.1., pentru asigurarea forței probante necesare a notei informative a proiectului și justificarea inițiativei înaintate (acordul/poziția autorităților administrației publice locale vis-a-vis de subiect; justificarea aspectului financiar al implementării proiectului; justificarea aspectului financiar).

Deficiențele ce vizează crearea subzonei cu numărul cadastral 9601238042, cu suprafața de 50,3 hectare și nemijlocit suprafața terenurilor incluse în perimetrul ZEL Zona Antreprenoriatului Liber – Parcul de Producție "Valkaneș", au fost sesizate de către CNA, la etapa expertizei anticorupție a amendamentelor art.1 alin.(1) lit.d) al Legii privind Zona Antreprenoriatului Liber - Parcul de Producție "Valkaneș" nr.1527-XIII din 19 februarie 1998 (raportul de expertiză anticorupție ELO17/4243 din 22.06.2017). Astfel, ținând cont de necorespunderea caracteristicilor bunului cu numărul cadastral 9601238042 cu suprafața 50,3 ha cu datele Băncii centrale de date a cadastrului bunurilor imobile, revizuirea cadrului normativ primar de reglementare a perimetrului ZEL Zona Antreprenoriatului Liber – Parcul de Producție "Valkaneș" este inerentă.

Prevederile proiectului, promovează interesele agentului economic vizat de nota informativă a proiectului (*Luxali Development SRL*) - proprietar al terenului cu numărul cadastral 9601238042, cu suprafața de 2,0 ha. Analiza operațională a activității agentului economic vizat, efectuată de către subdiviziunea specializată a CNA inclusiv prin prisma activității persoanelor juridice afiliate acestuia, denotă indicatori modești de activitate a potențialului investitor. În contextul dat, se accentuează faptul că promovarea intereselor agentului economic vizat și facilitarea activității acestuia în cadrul regimurilor preferențiale specifice activității zonelor economice libere nu va fi în interesul public (în sensul prevăzut de prevederile Legii integrității nr.82 din 25 mai 2017), doar în condițiile realizării investiției preconizate (*"construirea a 60 000 m2 de clădiri industriale pe acest teritoriu, volumul de investiții planificat fiind de 240 000 000 MDL și crearea noilor locuri de muncă bine plătite"*).

29.07.2022

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:

Cristina CHISTOL, Inspector superior